

'la Ventafocs'.

Fustigar [Lab. 1839 «ant.»,] pres del ll. tardà *füstigare* 'batre a bastonades'; *fustigació* [1344].

Afustar [c. 1450, Ausiàs, LXXV, 87, 91, on ha estat llegit *asustar* erròniament, veg. la meua nota de l'*Homenatge a De Boer*, 1977], avui s'usa encara a la Baixa Ribagorça amb el sentit d'"abuixar, abordar el gos" (Condò, Gavassa, BCEC vi, 195); *afust.* *Desfustar.* *Enfustar, enfustat, enfusta, enfustador, desenfustar.* *Enfustegat i enfustegadura*, S. XIII, maiatia dels cavalls (BDC xix, 245). *Enfusteit. Enfustissat.*

CPt.: *Fustamel* (DAG., S. xiv).

¹ Conservat aquest en el cast. *madera*, port. *madeira*; en català solament com a cultisme i amb sentit abstracte: de l'acc. lígnia no n'ha quedat més que el tecnicisme *MADÍS* de nau, i algun NL pre-català del Pirineu Central: *Cabana-Madiri, -irri*, a l'alta vall d'Assua. — ² Amb aquest femení cal dubtar que tingui res a veure el bc. *usta* 'fuet' (també cast. *fusta* id.), que com indica M-L. (ASNSL clxvi, 53) ve de *FUSTIS*, però ací la *-a* pot ser la de l'article basc, que sobretot en casos d'aquest tipus tendeix a aglutinar-se. — ³ En castellà des de 1428, i més tard, vegeu *DECH* (FUSTE, n. 1). — ⁴ Semblen ser variants d'això *festuc*, també a la Lleuda de Cotlliure de 1249, RLR iv, 249; «avellanes, nous, pinyons e *festuchs*», Arnau de Vilanova (*An. Sacra Tarr.* xxii, 7); «alose, citronat, pinyonada, *festuchs*, pinyons, ametles, avellanes», doc. val. segon quart S. xv (BSCC xiv, 62); i *fistic* val. (Cavanilles, *Obs.* ii, 328).

FUSTANI, mot comú a les diverses llengües romàniques (fr. *futaine*, it. *fustagno*, cast. *fustán*, etc.) i a l'àrab hispànic i modern, d'origen incert, potser àrab: és possible que vingui de la forma àrbiga *fustâti*, pròpiament 'fet a *Fustat*, antic suburbi del Caire', que passant per **fustadi* s'alterés en *fustani* en català i fos transmès pel català en aquesta forma a les llengües germanes i a l'àr. hispànic i mod. *fuštân*. □ 1.^a doc.: 1096.

Sense insistir més en l'estudi etimològic i històric que vaig fer llargament en el DCEC i DECH (II, 981-

983), completo la documentació catalana. «Un brisallo <'brial> de *fustani*», doc. de 1096, de la SdUrg. (BABL vi, 398); «un capud de *fustani* et unam capam de vestibus», 1202 (*Cart. StCugat* III, 361); «carga de *fustanis*», Cotlliure, 1249 (RLR iv, 248); bastants docs. ross. des de 1250 (*InvLC*); «*fustanis* de un cap tro a sis caps --- tot drap de lana ---», 1271 (*EntreDL* i, 155ss., § 96); 1274 (BABL vii, 237); doc. ross. de 1284 (RLR iv, 372); «dues dalmàtiques --- una de samit ab listes menudes blanques e altra de *fustani*», Corbins, 1299 (BABL vi, 70); doc. de Valls de 1314 (BABL xx, 205-6); 1352, Rubió i Lluch (*Diplomatari Or. Cat.*, 281); 1400 (BRIAL), SdUrg. (BABL vi, 474). Variants *fustany, fustanya, fustaina*.

DERIV.: *Fustanier* o *fustaner*.

Fustat, fustatge, fustegal, fusteguer, fustejar, fustell, fusteny, fuster, fusteratge, fusterejar, fusteria, fustet, fustigació, fustigar, fustós, fustut, V. fusta Futa, futa, futarra, V. fotre

FUTBOL, pres de l'angl. *football*, pròpiament 'pilota de peu (*foot*)'. □ 1.ª doc.: era ja molt usual i no pas recent cap a 1912 (si bé no li donà entrada el DOrt. ni en l'ed. 1931).

De primer, la major part pronunciaven bàrbarament *fubbál*; més tard alguns hispanoamericans que pronunciaven *fútbol* pretengueren imposar-nos aquesta accentuació que no es veu gaire raó per acceptar.

DERIV.: *futbolista* (ho recordo en ús des de c. 1915). Manca *futbolisme* en el DFa. i potser valdria més que no es digués més que *practicar el futbol*.

Futement, futral, futesa, V. fotre Fútil, fútilosa, fútilitat, futilla, V. fondre Futim, futimer, futinga, V. fotre Futisquejar, futre, futral, futral, futralada, futregal, futri(s), futroia, futrunyada, V. fotre

FUTULL, gallicisme d'alguns rossellonesos per *fauteuil*.

Futumbo, V. fotre Futur, futurició, futurisme, futurista, futuritat, V. ésser